

Plusquam centum viginti religiosæ congregationes¹ hoc sæculo prodire, et a sancta Sede approbatæ vel laudatæ sunt; ex quibus commemorare sufficiat sequentes (omnes enim recensere hujus loci non est): congregationes Sancti Spiritus et SS. Cordis B. M. V. pro Missionibus nigritarum centralis Africae, a presbytero *Liebermam* institutas; Congregationem Sororum Carmelitarum de Charitate, antea Tertiariæ Carmelitanae nuncupabantur, pro puellarum educatione et hospitalium ministerio an. 1826 Ausoniae in Hispania fundatam a sorore *Jochima Mas* et *Vedruna*, cujus hodie 1,000 alumnae et plusquam 30 domus enumerantur; congregationem oblatorum B. M. V. pro infidelium missionibus, et librorum sanæ doctrinae propagatione, a Leone XII an. 1826 approbatam; S. Josephi de Cluny ad adolescentularum educationem, nosocomiorum et orphanotrophiorum servitium an. 1807 in Gallia institutam; Missionariorum SS. Cordium Jesu et Mariæ, Neapoli fundatam a *V. Cajetano Enrien* mortuo an. 1860, et an. 1838 a Gregorio XVI laudatam; Parvularum Sororum Pauperum in rhodonensi Galliae diœcesi institutam, et an. 1854 a Pio IX approbatam, quæ pauperes ac seipsas ostiatim emendicando alunt, et ad plures Europæ regiones, præsertim Hispaniam extensa et magnopere propagata est, optimosque fructus in bonum religionis et societatis affert; Presbyterorum SS. Cordis B. M. V. a piissimo viro *Antonio Maria Claret*, archiepiscopo trajanopolitano, an. 1860 Ausoniae in Hispania fundatam, et an. 1870 approbatam a Pio IX tam pro sacris missionibus, quam pro piis fidelium exercitiis peragendis, per Galliam et Hispaniam extensam; Presbyterorum Assumptionis B. M. V. ad Bulgarorum missiones, Nemausi (Nîmes) in Gallia sub regula S. P. N. Augustini institutam, cujus finem Pius IX an. 1857 laudavit. Missiones plures exercet in turcico imperio; Sororum Charitatis S. Thomæ a

Sed concordati haud minima pars, in iis quæ Ecclesiae utilitatem spectant, cum nondum executioni demandata esset; anno 1869 revolutio plura alia, præsertim religiosam unitatem confregit, quæ D. Alphonsi gubernium nondum instaurare valuit aut voluit.

¹ Vide Bizarri, *Collectanea ad usum Secretariæ S. Cong. Ep. et R. R.*

Villanova an. 1864 a P. L. *Proust* institutam, et an. 1878 a S. Rituum congregatione approbatam: Adoratricium SS. Sacramenti a marhionisa de Jarbalam Matrili fundatam et 1861 cum suis constitutionibus ad quinquennium per modum experimenti laudatam a sancta Sede; presbyterorum Sancti Francisci Salessii Genuæ institutam; Fratrum Hospitalibus inservientium a S. Francisco Assisensi nuncupatorum, sub Immaculatæ V. Conceptione a Pio IX ad experimentum an. 1875 confirmatam; et Congregationem presbyterorum de Monte Sion, quæ Theodorum de Ratisbone institutorem agnoscit, quæque S. Augustini ordinem profiteri exoptat.

Instituti sunt civiles ac militares ordines Legionis honorificæ (Legion de honor), quam Galli plurimi habent, an. 1804 a Napoleone I; S. Hermenegildi, ad militares viros qui strenue in bello se gesserint honore condigno afficiendos, a Ferdinando VII Hispaniæ rege eodem anno; S. Ferdinandi haud dissimili ac S. Hermenegildi scopo an. 1812 a conventu gaditano, et an. 1814 a præfato Ferdinando VII confirmatus.

APPENDIX.

EXTERNARUM RERUM ACCESSIO.

GALLIA. — Cum Napoleo ab Ægypto redux Directorium et revolutionarias cameras dissolvisset, et gubernium Consulatam dictum an. 1800 constituisset; Austriæ Germaniæque copias eodem anno devicit primum Marengi (qua victoria Italiam, superioribus annis ab imperiali Alemanniæ exercitu recuperatam, Galliae subegit), dein Hœlindenii. Galliam exinde remeans, consul perpetuus an. 1802 effectus, atque Galliae imperator inauguratus an. 1804¹, iterum exercitus Austriæ prope Ulmam, et Russiæ, qui Austriacis in auxilium ivere, Austerlitz an. 1805 contrivit, hasque nationes ad conventionem (tratado) præsur-

¹ Nonnulla circa id tempus Lutetiæ Parisiorum memoratu digna monumenta Napoleo construxit, inter quæ columna vendomensis (a revolutionariis de la *Comune* dictis anno 1870 destructa) complementum regalium domorum vulgo *Tulleries* et *Louvre* appellatarum, Arcus Stellæ, Universitatis et alia. Codicem insuper juris gallicani civilis edidit.

gensem adegit, ubi plures Italiae et Germaniae Status Napoleonis nutu suppressi, alii erecti, alii vero in diversam formam immutati sunt. Ac, devictis Jenæ an. 1806 Borussiae exercitibus, magnam Germaniae partem, jam ab Austria subductam, erexit in Confœderationem Rheni appellatam, sub suis patrociniis. Victicem quoque Napoleonis manum experti sunt an. 1807 Russici cruentissimo prælio Eylauensi, et Borussi una simul cum Russicis in Friedlano certamine, vi cujus Russiarum imperator ac rex Borussiae omnia *Tilsitzanæ* conventionis acta probare atque ipsum Westphaliae regnum, quod in superiori seu boreali Germania instituerat Napoleo, fratrique suo Hieronymo dederat, tolerare debuerunt.

Quia tamen ambitionem hominis atque avaritiam explere nulla res potest, juxta illud poetæ :

Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit,

qui ferme totam orientalem Europam subegerat, occidentali dominari inhiat, atque ab Hispania incipiendum decrevit. Inito etenim Napoleonem inter ac Emmanuelem *Godoy* Caroli IV regis Hispaniarum universalem ministrum clandestino pacto de Lusitania occupanda, in tresque dividenda sectiones, quarum prima Napoleoni, altera Portugalliae regi, tertia vero præfato Emmanueli cederet; plures exercitus, invadendi Lusitaniam obtentu, in primarias Hispaniae urbes ipsumque Matritum, regia tamen a *Godoy* facile obtenta venia, Napoleo an. 1808 immisit, qui auctoritatem per eos, ultra quam hospitem deceat, exercere cœpit. Quo indicio Napoleonis mens hispanum populum diu latere non potuit, adeoque omnes ad unum in perfidum amicum insurgentes, licet victoria tum in prælio apud *Metinam de Rioseco*, tum prope *Cabazon*, Castellæ veteris oppidum, tum denique alibi Napoleoni non semel arrisserit, eum primo soli, dein auxiliantibus Anglis, necnon Lusitanis, devincunt, ac Joseph, Napoleonis fratrem, Matriti ab ipso Hispaniae regem constitutum, e solio deponunt atque Galliae iter arripere cogunt¹;

¹ Perspicuus Napoleo Hispaniae res sibi pessum ire, exercitum 100,000 hominum, furore tabescens, collegit, et in Hispaniam secum adduxit, quo magnam regni partem, nullo commisso prælio percurrit; sed Hispani

quo facto robur et animum cæteris addiderunt Europae nationibus, quæ collatis inter se consiliis et armis, Napoleonem an. 1813 Lipsiæ debellant, et an. 1814 Galliam usque persequuntur, multis in locis devincunt, e solio deponunt atque mancipant insulæ Elbæ Tyrrheni maris; a qua se subducens an. 1815 regno statim potitur; verum prælio *waterloonensi* Austriacis, Russicis ac Borussis, quæ adversus eum conveniant, exercitibus cedens, et in fuga captus, in Sanctam Helenam Oceani maris insulam exul immittitur, ubi arcta custodia ab Anglis detentus, extremum diem clausit an. 1821, non sine magno anteactæ vitæ dolore.

Regni Galliarum habenas suscepit an. 1814 Ludovicus XVIII frater Ludovici XVI atque Ludovici XVII¹ patruus qui, Napoleone denuo regnum occupante, Angliam aufugit, ubi 100 dies, quibus secundum Napoleonem perduravit imperium, transegit; sed inde confestim revocatus, commissum sibi populum pacifice administravit usque ad annum 1824 quo vivere desiit, succedente sibi in solio fratre suo Carolo X. Is autem postquam navalem de Ægyptiis et Turcis victoriam apud Navarinum ab Anglis adjutus retulerat, a revolutionariis an. 1830 exturbatus, hæredem instituit burdigalensem ducem; seditiosi vero Ludovicum Philippum, ducem aurelianensem, Philippi *Egalité* filium regem constituere; qui revolutionariis ut plurimum obsequi paratus quamvis esset, sceptrum ægre retinuit ad an. 1848, quo ab eisdem mota seditione dejectus est, id unum relinquens memoria dignum, expugnationem videlicet Algeriæ, quam Carolus X inceperat ipse vero complevit, eam Africae partem Galliae adjungens².

turmatim divisi (en guerrillas) ex insidiis ubique subito aggredientes, maximam exercitus ejus partem interemerunt, nullibi Gallos consistere passi, donec Napoleonem alio, Germaniam nempe, imminetia imperio avocarunt pericula.

¹ Hic Ludovici XVI filius, immatura morte præventus, nusquam solium ascendit.

² Anno 1848 dexterum S. P. N. Augustini brachium ex Ticino Hippo- nem regium in Africa ab episcopis Galliae, magna cleri populique comitatum multitudine, transvectum delatumque est, ut Africae Ecclesiam Galliae protectione florentem, protegeret, atque subsidio eidem esset et robori.

Huic ergo monarchiæ an. 1848 in rempublicam subito conversæ dominavit Ludovicus Bonaparte, primum quidem consul, deinde an. 1852 imperator effectus, Napoleonis III assumpto nomine; primi namque Napoleonis filium Romanorum regem a patre constitutum, et an. 1821 e vivis ereptum, secundi insignivit nomine. Ergo Napoleo¹ Ecclesiam primum protexit, catholicis adhærere curavit, et sic eos ad suas attraxit partes; missiones fovit, quibus tuendis bellum adversus Cochinchinam an. 1848 egit, suppetias ei ferentibus Philippinarum Hispaniæ coloniæ copiis, et Sinensium exercitus Pekinii Anglorum ope devicit, imperatoremque ipsorum conventioni qua missionariorum asserebatur libertas, subegit. Ast franc-masoniarum metu societatum quæ eum de medio tollere globis inflammabilibus, vulgo *bombas de Orsini*, conati sunt, aliave de causa ab incepto destitit, imo vero Ecclesiæ adversatus est, vel regni italici ex variis principum ac Sanctæ Sedis usurpatis dominiis, protectione sua confecti, erectione, vel impiorum magistrorum in Galliæ Universitatibus conservatione.

Juvandi Turcicos causa, Gallia cum Anglia, Pedemontio atque Lusitania fœdere junctis, mutuoque sibi opem ferentibus, bellum adversus Russiam an. 1864 in Ponto Euxino inivit, hancque ad ignobilem adegit conventionem. Austriæ copias cum pedemontano exercitu manum conserentes debellavit Solferini an. 1856, parum tamen abfuit quin ab Austriacis vinceretur. Mexicanæ reipublicæ an. 1863 imperatorem armis imposuit Maximilianum, Austriæ archiducem, qui postea Gallorum exercitu Napoleonis jussione in Europam reverso, a Mexicanis, duce Benedicto *Juarez*, rempublicam proclamantibus, interfectus est. Erga Borussiam haud bene affectus, eo quod rhenianæ provinciæ, quas pro antiqua sua in Borussiæ commodum sollicitudine (qua bello Austriam inter et Borussiam an. 1866 exardescente, Pedemontium adversus Austriam in pugnam moverat) sibi a Borussia tribuendas sperabat, minime fuissent concessæ; impediendi causa vel obtentu ne germanus princeps, a revolutionariis Hispaniæ expetitus,

¹ Is filius fuit Hieronymi fratris Napoleonis I.

Castellæ solium ascenderet, bellum an. 1870 in Borussiam movit; verum ab ea superatus atque comprehensus, imperio abdicavit. Qua clade adversaque valetudine summo opere fractus, diem supremum aspexit nona januarii an. 1873¹.

Napoleonem excepit respublica, hanc vero Parisiis an. 1871 socialistarum factio *Commune* appellata seu *Communismus*, ab exercitu eodem anno repressa, quod Adolpho *Thiers* summum imperium, reipublicæ præsentis nomine, adeundi viam aperuit, cujus ab an. 1873 locum obtinuit Mauricius *Mac-Mahon*, et a mense januarii an. 1879 Julius *Grévy*, quin firma spes affulgeat in Galliæ thronum acciscendi legitimum monarcham Henricum V, Caroli X, ex duce de Berri, fratris sui filio, nepotem, qui post patri a sicariis an. 1821 inflictam necem, in lucem editus est: quique mavult exilium sufferre, quam sanioris doctrinæ principiorum causam symbolumque deserere.

HISPANIA. — Carolus ergo IV, Hispaniæ rex, Anglorum inimicitias sustinens, suam cum gallica classem, post heroicum apud promontorium de *Trafalgar* navale certamen, ubi Anglorum dux periit ac multæ utriusque partis naves disjectæ fuere, superatam ab Anglis an. 1805 (partim gallicani ducis imbellia qui e prælio cum tribus navibus sese proripuit, partim copiosiori navium adversariorum numero) videre coactus; et pluribus munitissimisque Hispaniæ oppidis a Napoleone, fraude, ac Emmanuelis *Godoy*, primarii regni ministri, in hunc gratia occupatis, indignationem populi ad mortem usque tumultuarie deposcentis ministrum, incurrit; veritusque ne in seipsum aliquid regali majestate dissonum a concitata multitudine patraretur, filium suum primogenitum Ferdinandum in regno suffecit, atque negotiis omnibus nuntium remisit an. 1808².

Cunctus populus effusissima gratulatione noyum salutavit regem, qui tamen dolosa Napoleonis invitatione, sub collo-

¹ Non tam vi morbi, quam imprudentia medicorum (qui, ut operatio chirurgica ei absque dolore effici posset, eidem tribuerunt magnam *clorophormi* portionem, qua enecatus est), interiisse dicitur.

² Vixit usque ad annum 1818 quo Romæ, ubi sedem fixerat, diem clausit extremum.

tionis prætextu, Bajonam Galliæ, contra matritensis populi voluntatem et opinionem, eum habenarum etiam Rhedæ qua vehebatur obruncatione detinere conantis, progressus est; ibique regno abdicare metu compulsus, patrem sui loco substituit, hic autem Josephum Napoleonis fratrem. Quam renuntiationem Hispani respuentes utpote minis ac terrore avulsam, ac juridicis destitutam conditionibus, Gallos e Hispania depellere, ac suum reducere regem decernunt, præeunteque matritensi populo, qui 2 maii an. 1808, ducibus *Daoiz* et *Velarde*, gallicanas copias civitatem occupantes ad conventionem gloriosissime adegit, omnes in Gallos armis, ut diximus, insiliunt, et post varia belli discrimina octo annorum spatio mira virtute ac heroica constantia transacta, post victorias præclarissimas civitate *Baylenensi* (ubi primo Napoleonis exercitus orbis dominator victoribus adversariis cessit), Salmanticiæ prope montes *Arapiles* dictos, Cæsaraugustæ, Burgis, Victoriæ ac Sancti Martialis colle reportatas, Ferdinandum VII an. 1814 solio restituunt, Gallis ultra Pyræneos montes Parisiosque fugatis.

Interea vero gubernii commissione a Ferdinando ante suum e Matrito digressum instituta, munus demittenti, constituitur Gadibus an. 1812 conventus quem *Cortes* appellant, ex omnium regni provinciarum deputatis viris, non ut plurimum electione selectis, hoc enim impossibile multis in locis bello exardescitibus evaserat; sed prout primus quisque e sua adventasset provincia deputatus proclamabatur, quorum major extitit liberalium numerus. Hi dum populus Gallos insequitur, novam gubernii formam, quæ mixta vel *constitutionalis* audit, regendæ Hispaniæ decernunt, multa contra religionem statuunt, caute tamen ne populi offenderent animos, qui, ut erat catholicus, ni eum latuissent hujusmodi res, in ipsum conventum haud minori quam in Gallos odio insilisset.

Quæ cum Ferdinandus abolevisset an. 1814, adeo *liberales* exacerbavit, ut, ab illo die usque ad an. 1830, quot anni tot numerentur in eum *liberalium* sublevationes¹, quarum præ-

¹ Vide *La Fuente, Historia de las Sociedades secretas en España*, tomo III.

cipua contigit an. 1820, dum exercitus Americam, Hispaniæ jugum excutere volentem, pacificandi ergo profecturus, rebellavit oppido hispane *Cabezas de San Juan*, ducibus *Raphaele Riego*, *Lopez Baños*, atque *Quiroga*, qui Matritum occupant, regem apprehendunt, eumque ad gaditanam constitutionem promulgandam jurandamque adigunt; sed gallicano 100,000 hominum exercitu sub Angulemæ duce a rege Galliæ in Hispaniam, Austriæ, Russiæ et Borussiae suggestu, Hispania cuncta plaudente, immisso, Ferdinandum e manu liberalium eripuit, qui Matritum regrediens, Gades enim eum liberales duxerant, Constitutionem revocavit; ast metu liberalium, vel quia omnibus satisfacere se posse autumavit, nec regalibus plene (*realistas* hispane) neque liberalibus adhæsit; ac modo his, modo illis obsequi volens, omnibus vere displicuit; eoque res devenit, ut regales ipsi conspirationem in eum an. 1829 Aragoniæ attentaverint, quam rex sola præsentia sua extinxit. Sed jus successionis ad solium decreto regio an. 1830 in primogenitiæ suæ Elisabethæ commodum immutare conatus (solis enim viris Hispaniæ thronum ab an. 1715 licebat ascendere), ansam præbuit cruento septem annorum bello quod post suam, quæ anno 1833 contigit, mortem, inter fratris sui Caroli et Elisabethæ partes Hispaniam vexavit¹, utroque jus solii sibi vindicante, quam tamen causam obtinuit Elisabeth, non quidem armorum vi, sed *Raphaelis Maroto*, domini Caroli primarii belliducis, proditione.

Elisabeth igitur nominis hujus II quæ 10 octobris an. 1830

¹ Carolo adhæsere clerus, nobiles, atque populorum cives; Elisabethæ vero exercitus major pars, litterati, curiales, omnesque liberalismi sequaces. Ita Castro: *Compendio de la Historia de España*.

Liberalibus adversus Caroli sectatores suppetias tulere legiones militum Angliæ, Galliæ atque Lusitaniæ (hæ namque nationes pro Elisabethæ causa tuenda, vel potius pro *liberalismi* doctrinis, quæ Elisabethæ nomine propugnabantur, fœdere sese junxerant); sed omnes debellatæ sunt. Eximius etenim dux *Thomas Zumalacarregui*, qui Caroli exercitum intruxerat, ad tantum perfectionis gradum illum evehere potuit, totque victoriis auxit, ut parum abfuerit quin perfectum de liberalibus triumphum primo belli anno reportarit. Nihil sane mirum si præfatas legiones debellaverit. Obiit *Zumalacarregui* in Bilbai obsidione sclopeti globulo ab obsessis immisso.

primam lucem aspexerat, patri an. 1833 suffecta, cum imperium exercere per ætatem non posset, regni administram, regentis nomine, habuit matrem suam Mariam Christinam de *Borbon*, neapolitani regis filiam, quartam Ferdinandi VII uxorem¹. Hæc enim liberalibus addictissima, quorum plures ab exilio quod ob præfatas conspirationes subibant, revocavit, eos ad regni consilia admisit, seque illis dedens, januam aperuit revolutioni, quæ monasteriorum, Ecclesiæ, piorum locorum, hospitalium ac denique bona communia populorum diripuit; innumera artis monumenta, cœnobita et ecclesias destruens, delevit; monachos e claustris ejecit; moniales et clerum ad miserrimam adegit egestatem et conditionem durissimam; tot denique cladibus Hispaniam ab an. 1834 usque in hanc diem replevit, ut his enumerandis volumina plura haud sufficerent, et fabulæ viperam imitata, Christinam ipsam, quæ eam fovemat an. 1839 exilio mulctavit, Baldomero *Espartero* in regentem ejus loco suffecto, qui revolutionem promovit amplissime et Hispaniam ad schisma prope coegit.

A liberalibus mitioribus (*moderados*) an. 1843 *Espartero* in exilium pulso, Elisabetha gubernii habenas suscepit, quas impetita licet a ferventioribus ubique revolutionariis, qui gubernium ambiebant, quosque an. 1854 et 1855 ad munia suprema admittere coacta est, haudquaquam dimisit, imo viriliter plerumque gessit, ac thronum illustravit eximia in pauperes munificentia, debellatione exercitus Marrochii, qua hujus regni imperator an. 1860 Hispanis magnam pecuniæ vim, nonnullaque terræ jugera Septæ et Melillæ adjacentia, et catholicæ religionis prædicandæ libertatem missionariis concessit, victoria in Annanum imperium (*Cochinchina*) de qua supra, atque glorioso apud Peruviam navali certamine, ubi classis hispana duce inclyto *Casto Mendez Muñoz*, munitissimum

¹ Nupserat Ferdinandus an. 1802 Mariæ Antonie, Neapolitanæ, singularis pulchritudinis feminæ, an. 1806 absque prole defunctæ; et an. 1816 Elisabethæ de *Braganza*, Lusitanæ, eaque an. 1818 demortuæ, insequenti anno piissimæ Mariæ Amaliæ de Saxonia, quæ cum nullum adhuc filium peperisset, anno 1829 in cœlum evolavit præmia laborum receptura.

portum vulgo *Callao* diruens, condignam de Peruanis vindictam sumpsit, qui honorem Hispaniæ læserant.

Verum adversus eam nonnullis belliducibus an. 1868 fortuna secunda rebellantibus, qui ob innumera sibi collata beneficia fideliores quam cæteri Elisabethæ fortasse deberent esse, eam regno deponunt, rempublicam constituunt, Amadeum Sabaudicæ ducem in regem eligunt, quo an. 1871 solium demittenti, reipublicæ formam iterum donant Hispaniæ. Et ut mos est, plurima adversus Ecclesiam tulerunt revolutionarii decreta. His falsarum religionum statuta libertas, Ecclesiæ bonis exspoliata, seminariis atque religiosis e claustris ante ordinationem ejectis pensio a gubernio solvenda denegata est; monialiumque conventuum numerum ad medietatem reduci, et religiosorum collegia seu monasteria post an. 1837 erecta, infra mensem, decreto 13 octobris an. 1868, supprimenda sanxere¹.

Sed Carolus VII, Caroli V nepos, qui ob mortem patrum suorum Caroli et Ferdinandi, Caroli V filiorum, obque renunciationem patris sui Joannis, ejusdem Caroli V filii, Hispaniæ sceptrum sibi competere judicavit, Hispanos adversus revolutionem et alienum principem in throno sedentem excitans, an. 1871 secundum hujus sæculi civile in Hispania bellum incepit, faventibus Carolo fere omnibus qui religionem bonumque commune cæteris præferre curant. Jamque ad 100,000 hominum Caroli exercitu, qui centum viris inceperat, ascendente, Matritoque imminente, liberalium exercitus de victoria desperans, Ildephonsus XII Elisabethæ II filium, catholicum regem proclamavit, præcipuos Caroli duces ad suas attraxit partes, sicque bellum civile anno 1876 mense martio incipiente cessavit.

¹ Hocce in quo scribo Sanctæ Mariæ de Vite Ord. S. Augustini collegium vi hujus decreti suppressioni obnoxium, Deo favente, juvantibus compluribus amicorum, a lege suppressionis eximere una cum aliis ad Philippinarum missiones spectantibus, die 12 novembris ejusdem anni, obtentum est.

Noster uxamensis episcopus D. Petrus Mª Lagüera y Menezo qui sese fortissime revolutioni opposuit, non modo vaticanum concilium adire a gubernio prohibitus, verum etiam Matritum exul immisus est; a quo tamen statim rediit triumphantis honore, et a Pio IX his verbis solari meruit: *Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam.*

Alphonsus solium ascensus, matrimonio sibi copulavit, 23 januarii an. 1878 Mariam a Mercede consobrinam suam, ducum *de Montpensier* filiam immatura morte præventam 24 junii ejusdem anni. Ipse quoque a sicario sclopeti globulo octobris mense petitus, magna Dei providentia mortem effugit et incolumis servatus est.

LUSITANIA. — Portugallia, regibus ejus Brasiliam initio sæculi hujus (1806) euntibus, ab Anglis ceu Magnæ Britanniae provincia regitur. Anno tamen 1820 populus Anglos repellens, Joannem VI accivit ex imperio Brasiliæ, qui gaditanam Hispania an. 1812 constitutionem in Lusitania suam ante adventum proclamatum admisit juravitque, postea vero reginæ filique sui Michaelis auctoritate atque gratia rescidit vel rescindi permisit, regnumque an. 1825 dedit filio suo Petro IV imperatori Brasiliæ. Is autem illud in filiam Mariam *de la Gloria* transmisit, ac fratrem suum Michaelem, ob proditiōis in patrem insidiosam accusationem in Austria ab an. 1826 profugum, regentem regni constituit, ut cum Maria, quacum sponsalia contraxerat, iniret conjugium; qui jure legis salicæ, vel alius huic similis, regnum sibi competere persuasum habens, comitia generalia regni (*Cortes*) convocat an. 1828, ab eisque tributum sceptrum gessit usque ad an. 1832, quo Petrus e Brasilia remeans, Anglorum ope suffultus, Michaelem ejecit, atque præfatam substituit Mariam, quæ nuptu copulata est Ferdinando *Gotha Coburgo*, Germaniæ principi. Michael jura vindicare armis intentans an. 1833, jamque magna regni parte potitus, ab Angliæ, Galliæ et Hispaniæ guberniis, in *liberalismi* commodum fœderatis, exulare cogitur.

Easdem ac Hispania deinde vicissitudines Portugallia subiit, sive in Ecclesia persequenda, sive in expoliatione bonorum, tum Ecclesiæ, tum piorum locorum, sive in cleri vexatione atque proscriptionibus, sive denique in religiosorum expulsionem, quos omnes neque ipsis exceptis Charitatis Sororibus liberalium gubernium e cœnobiis ejecit. Mortem oppetiit Maria an. 1858 quo throni hæredem reliquit filium suum Petrum, hujus nominis V, qui an. 1861 non absque propinati a sicariis

veneni suspicione defunctus cum esset, locum ejus assequutus est germanus ipsius frater Ludovicus I.

Portugallia piissima olim Ecclesia, tam a liberalibus quam a franc-masonibus nimium hoc sæculo divexata et oppressa, pristinum induere splendorem aliqua ex parte videtur.

ECCLESIE TEMPORALE DOMINIUM. — Pontificiam ditionem a gallicana republica usurpatam, et an. 1801 restitutam Pontifici, ab hujus obedientia subtraxit Napoleo, eamque regni Romanorum nomine an. 1809 filio suo concessit; qua iterum potitus an. 1814 romanus pontifex Pius VII, una excepta avenionensi urbe (quæ a vindobonensi conventu Galliæ adjudicata fuit), sartam tecumque suis reliquit successoribus. Attamen mitissimus ac nunquam sine laude nominandus Pius IX, revolutionariis a Gregorio XVI carcere detentis indulgens, ab eis Roma an. 1848 exturbatus, Cajetam fugere compulsus est. Ast dum revolutionarii reipublicæ formam Romæ donatam concelebrant, Pius, Hispaniæ, Galliæ et Sardinia ope, in pontificios Status an. 1850 revocatur. Hæc tamen postea *franc-masonum* societatibus tradita, tumultus ab eis excitatos componendi prætextu an. 1869 Anconitanam Marchiam et Legationes, et an. 1870 cætera Romanamque ipsam eripuit, subjecitque sibi, atque in præsentiarum subjecta retinet.

NEAPOLITANUM REGNUM. — Post anni 1814 Napoleonis casum Joachimus *Murat* qui Josepho *Bonaparte* in neapolitano regno successerat, ab Austriacis devictus, captus interfectusque est, atque Ferdinandus I, antea Neapolis IV, Sicilia vero III appellatus, solio restituitur, sed illud an. 1823 morte præventus reliquit Francisco I, hic autem an. 1830 Ferdinando II, liberalibus infensissimo, qui Pium IX Cajetæ an. 1848 humanissime excepit, fovit et hospitatus est. Tributum vero romano Pontifici ab antiquis temporibus dari solitum minime solvit, imo condonationem, aut saltem remissionem aliquam a Pio IX qui illud efflagitare cessavit obtinuisse censendus videtur. Per prospere regnum administravit, atque illi a neapolitana revolutione illatis incommodis fere liberum cum vita dimisit an. 1859, illudque suscepit ipsius filius Franciscus II, qui ministrorum

aliquot infidelitate ac prodicione necnon Victoris Emmanuelis pedemontani regis ipsi consanguinei ambitione atque fraude (hic enim societatum *franc-masonum* adlectis, qui duce Josepho *Garibaldi*, Angliæ et Galliæ guberniis plaudentibus, in Franciscum armis insurrexerant, adhæsit, dumque se fidelem Francisci amicum appellat, comparato exercitu eum aggreditur), privatus regno, non tamen absque præclara Cajetæ, cui rex ipse præesse voluit, defensione, exul vitam peragit.

PEDEMONTIUM. — Victor Emmanuel I ab an. 1802 Pedemontii rex, antiquam omnem Sardinia ditionem a Gallis sæculo elapso, uti diximus, imminutam, non modo ex vindobonensi conventu integram reportavit, verum etiam Genuam vidit sibi concessam. Liberalibus haud bene visus, eo quod expetitam ab ipsis constitutionem, et mixtam gubernii formam, signare nullo pacto voluerit, regno valedicere quam dignitatem minutam et ad nihilum pene redactam gerere (nam aliter regnare liberalibus magna gaudentibus potentia et auctoritate haud posse sciebat), satius iudicavit. Regni deinde clavem accepit ipsius germanus frater Carolus Felix, austriaci exercitus ope avitam regiminis plenitudinem, liberaliumque submissionem adeptus; cui absque liberis an. 1833 defuncto successit Carolus Albertus, consanguineorum propinquior, qui primum anceps num se liberalibus dederet, eisdem demum adhæsit, constitutionem admisit, et ipsorum adversus Austriam fœderationibus in pluribus septentrionalis Italia civitatibus clanculum institutis caput se præbuit ac ducem, Austriamque bello laccessans, ab eaque an. 1849 sub duce *Radezky*, uti diximus, superatus, contritus, omninoque debellatus, fugam ignominia haud immunem arripere coactus est. Nam regno in filium transmissio, e certaminis campo aufugiens, Galliam, Hispaniam et Lusitaniam profugus peragravit¹. Successor ipsius Victor Emmanuel II a revolutionariis regni sui exordio abhorruit, dein vero fidissimum illis amicum, et eorum machinationibus aptum instrumentum se præbuit, quibus suggerentibus, ferentibusque

¹ Hanc Durii ripam, qua stringo calamum, tenens, pervenit ad Portum (*Oporto*) maritimam Portugallia civitatem, ubi dies illi supremus illuxit.

auxilium, cæteros Italia principes deturbavit eiecitque; ac eorum Statibus italicum regnum an. 1860, de Napoleonis consensu, confecit, quod an. 1870 Romam usurpans, complevit. Ibi Sedem fixit gubernii, summo Pontifici solo Vaticani palatio relicto.

Mundo valedixit maligna correptus febre, 9 januarii an. 1878 quem eadem die in regno excepit filius ejus Humbertus I, a sicario, 17 novembris, Neapoli, pugione ictus, opera, uti ferunt, societatum *franc-masonum* vel *socialistarum*.

CÆTERI ITALIÆ STATUS. — Etruria regno, Napoleonis potentia instituto, præfuit Ludovicus Borbonius, de quo sæculo elapso, quemque secutus est an. 1801 Ludovicus II, et an. 1814, ad magni ducatus conditionem reversum, tenuit Ferdinandus III, an. 1824. Leopoldus II a Pedemontanis et infidis sibi subditis an. 1859 exturbatus, Etruria Pedemontio subjecta.

Parmæ ac Placentiæ duces ab an. 1815 Franciscus Carolus Borbonius, et ab an. 1854 Robertus I sub matris suæ tutela. Parmam Pedemontani an. 1859 occuparunt ac nunc etiam retinent.

Modena ducem habuit an. 1815 Franciscum IV et an. 1846 Franciscum V qui Pedemontanis an. 1869 haud valens resistere, Austriam suo cum exercitu petiit; atque an. 1874 morte correptus, successorem delegit (liberis enim caruit) Ludovicum, Austria archiducem, cæteris consanguineis magnam pecuniæ bonorumque copiam reliquens, ditissimus quippe erat.

Mediolanensem ducatum obtinuit Austria, supremusque ipsius dux Austria imperator extitit, usque dum an. 1859 illum concessit pedemontano regi.

IMPERIUM GERMANIÆ. — Antiquissimum Germaniæ imperium, Napoleonis victoriis et imperatoris Ferdinandi II renuntiatione an. 1804 dissolutum, iterum coalescere cœpit an. 1806 sub appellatione Confœderationis rhenianæ, cujus caput Francorum imperator protectoris nomine constitutum diximus; verum an. 1814 protectoris hujusmodi munus transivit ad imperatorem Austria, penes quem mansit ad usque an. 1866, sedatis tamen an. 1848 conventionem seu constitutionem Germanis,